

GRAVFÄLTEN PÅ VISINGSÖ

Det finns ca 800 kända förhistoriska gravar spridda över Visingsö. Redan de äldsta beskrivningarna av öns fornlämningar 1689 berättar om ättehögar och att det "finnas här många och mehr änn annorstädes". Mest iögonfallande av de bevarade gravarna är de som finns samlade på öns tre gravfält: norra, mellersta och södra gravfältet. De är alla belägna på det höjdrön som löper i öns längdriktning och omfattar ca 760 synliga gravar. Dessa utgörs av stensättningar, högar, resta stenar, treuddar, långhögar, skeppssättningar och domarringar.

Det norra gravfältet är det minsta och ligger delvis inom folkhögskolans område. Flera gravar undersöktes under 1900-talets början och en daterades utifrån fynden, bland annat ett dräktsmycke med ornamentik, till vendeltid, ca 550–800 e. Kr.

På det mellersta gravfältet har ett par gravar undersökts varav den ena daterades till ca 700 e. Kr. Senare års stormar har dock blottlagt gravar som fått efterundersökas. Genom detta har vi fått en större spridning av åldern på gravarna. Äldst är en flatmarksgrav utan markering ovan jord från förromersk järnålder, ca 500 f. Kr fram till Kristi födelse. Den yngsta gravan har daterats till vikingatid, cirka 800–1050 e. Kr. Mellersta gravfältet har således använts som begravningsplats under 1 500 år.

Höggravar dominerar på det södra gravfältet. På 1960-talet undersöktes flera högar och de daterades till äldre järnålder. Under en av högarna hittades tjugo nedgrävda gravar, så kallade brand- och urnebrandgropar. I dessa fanns bland annat en sköldbuckla och ett sköldhandtag. När man under 1800-talet skulle bygga en jordkällare i en av högarna påträffades en hällkista och ben samt "stycken av huvudskålar, icke brända". Det är troligt att gravhögen är från bronsåldern (1800–500 f. Kr).

Järnålderspärlor funna på det norra gravfältet. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 19

HITTA HIT

Från hamnen, följ Hamnvägen förbi Brahekyrkan upp mot öns huvudväg i nord-sydlig riktning. Gravfälten är belägna utefter denna huvudväg.

Koordinater:

(Mellersta gravfältet):
N 6433495 / E 460739
(SWEREF 99 TM) // N 58°
2' 28,48", E 14° 20' 6,04"
(WGS84)

Mellersta gravfältet. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgrändar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varieras. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

